

A TÁRSAS TÁMOGATÁS SZEREPE A FELSŐOKTATÁSBAN

THE ROLE OF SOCIAL SUPPORT AT HEI

Duong Van Thinh

Óbudai Egyetem Keleti Károly Gazdasági Kar

ABSTRACT

Since in the labor market, the competition is great. Due to, there is a massive urge. The younger generation must achieve the results and properties that society expects from them (university, labored, in the family) as soon as possible. However, all is not gold that glitters. Because of the social life's issues, an individual has many problems to deal with. That's why they need social assistance for developing. In this study, I'm figuring out that whether students need social supporting during their academic years or not.

1. Bevezetés

A jelenlegi felsőoktatásban részt vevő hallgatók nagy száma miatt (KSH 2014) elmondható, hogy a felsőoktatás tömegessé vált. Az egyetemek előadásokat, gyakorlatokat biztosítanak annak érdekében, hogy a hallgatók megszerezzék a szükséges elméleti és gyakorlati ismereteket, valamint igyekeznek megteremteni számukra a tanuláshoz optimális környezetet. Az viszont a diák saját felelőssége és feladata, hogy megtervezze és megszervezze magának a tanulása ütemét. (Szikora, 2015) Tanulmányaik során mégsem képesek társas kapcsolatokat kialakítani sem egymással, sem az oktatóikkal. Dolgozatomban arra keresem a választ, hogy a hallgatóknak valóban szükségük van-e társas támogatásra, vagy egyedül is képes boldogulni a főiskolákon, egyetemeken.

2. A társas támogatás

A társas támogatás úgy határozható meg, mint a másoknak, az egyén szinten nyújtott támogatás, mely a védelmet helyezi a jelenség középpontjába. A személy azt feltételezi, hogy érzelmi és/vagy anyagi segítséget biztosítanak számára. Az egyén azt érezheti, hogy törődnek vele, szeretetet és megbecsülést kap a másik féltől. (Albert et al. 2005) Ez lehet anyagi és nem anyagi jellegű támogatás, míg a védelem egy harmadik személlyel, bizonytalansággal vagy veszéllyel szemben, de

„munkahelyi” stresszből fakadó negatív pszichés és/vagy szomatikus hatásokkal szemben is létrejöhet. (Lazányi 2012b)

Moss (1973) szerint az érzelmi támogatáshoz, annak érzékeléséhez elég, ha az egyén úgy véli, hogy támogatják, törődnek vele, mások számára fontos a véleménye, továbbá az adott csoport tagjai maguk közül valónak tekintik. Megállapítható tehát, hogy ez egyfajta észlelt támogatás. Deelstra et al (2003) véleménye szerint a társas támogatásra tekinthetünk úgy, mint az egyének egymást segítő, vagy annak szánt megnyilvánulásai. A folyamat szerves részét képezik a hatalmi és információs kapcsolatok, viszonyok (akinek nagyobb a támogatói köre az könnyebben jut információhoz, illetve hatékonyabban tudja érdekeit, akaratát érvényesíteni). A szakirodalom többféle társas támogatást különböztet meg. Érzelmi támogatás például akkor jöhet létre, ha pozitív érzelmek alakulnak ki a tagok között. Ilyen a másik szeretete, tisztelet, csodálata, el- és befogadása. (Norbeck et al. 1981) A társas támogatás másik formája a tárgyiasult (instrumentális) javak (oktatásra értelmezve: jegyzetek, tananyagok, tantárggyal kapcsolatos információk tanácsok, puskák), mások segítése céljából történő rendelkezésre bocsátása. A társas támogatás e formája önmagában nagyon ritkán fordul elő, legtöbbször együtt jár érzelmi támogatással, mivel a tárgyiasult javak ellentételezés nélküli átadása a fogadó félben előidézheti az elismertség és szeretettség érzetét. (Lazányi 2012a). Az olyan információkat és közléseket, amelyek a fogadó fél önértékelését (is) hivatottak javítani, a szakirodalom „megbecsülés”-ként címkézi. Azonban a társas támogatás egyik formája sem tartható fenn hosszabb távon a kölcsönösség igénye nélkül. A támogatást nyújtó fél ellenszolgáltatást vár az általa nyújtott támogatásért cserébe. Elég, ha ez az ellenérték a kapcsolat kölcsönös jellegében rejlik, vagyis a társas támogatás nem más, mint erőforrások cseréje (legalább) két személy között. (Lazányi 2012) Azonban az is elmondható, hogy a hallgatók csak olyan tranzakciókban vesznek részt, amely biztosít számukra valamilyen típusú hasznot. Ezek a kapcsolatok csak addig működnek, amíg a rendszerben lévő felek egymás számára a másik által preferált jóságokat, vagy valamilyen előnyöket, jutalmat képesek nyújtani. Tehát csak akkor jöhet létre bármilyen típusú kapcsolat, ha a felek közti tranzakcióban egymásnak képesek olyat felkínálni, amire a másik félnek szüksége van.

3. Társadalmi csere elmélet

Blau (2009), Emerson (1976), Thibault és Kelley (1959) szerint az érintettek a társadalmi interakciókat az alapján ítélik (mérlegelik), hogy milyen társadalmi és/vagy gazdasági előnyeik származhatnak belőle. A felek számára az összehasonlítás lehetővé teszi a feltételezhető kapcsolati alternatívák előnyeinek vizsgálatát, így a kapcsolattól való függőség felmérését. Egy bizonyos idő után a kapcsolat gazdasági és társadalmi fejlődésének egyensúlyát kielégítőnek látják a felek, ekkor kezd majd a bizalom növekedni. Tehát minden érintettnek érdekében áll a kapcsolat hosszú távú fenntartása. Bourdieu (1997) szerint a társas kapcsolatok egyfajta esz-

közként használhatóak az egyéni jólét növelése érdekében. Tehát a társas támogatás csak egy eszköz, melynek segítségével az egyén kezelni tudja problémáit. Egy másik nézet képviselői (Messick és Kramer 2001 H e). Kiyonari és Yamagishi, (2000) szerint minden interakció kezdetén az egyén választás előtt áll: megbízik-e partnerében vagy sem. Tehát az egyén minden alkalommal, amikor felajánl egy szívességet, állást foglal amellett, hogy az illető, akiben megbízik, hozzá hasonlóan engedelmessé fog az általa elfogadott társadalmi normáknak, elvárásoknak és szabályoknak. Ezzel szemben Williamson (1985) szerint az individuumok bizalmát ki kell érdemelni. E gondolat szerint minden csereügylet során, fennáll az opportunista viselkedés lehetősége. Emiatt a bizalmat egyik fél sem gyakorolhatja, míg a másik fél nem mutat világos szándékot olyan magatartásra, amellyel kiérdemli a bizalmat. Azonban minél nagyobb a partnerek száma (személytelen kapcsolatok száma) annál nehezebb a potenciális cserepartnerek szavahihetőségének ellenőrzése. (Bereczkei 2009)

A feldolgozott szakirodalmak alapján és a nagy hallgatói létszám miatt nem meglepő, hogy jelenleg a hallgatók kisebb hajlamot mutatnak a kooperációra és a segítségnyújtásra.

3.1. Intézményesített tanulás

Mivel a bolognai rendszerben a hallgatók szabadon és kedvük szerint vehetik fel tárgyaikat, emiatt szétszélednek. Nincs egy fix együtt tanuló közösség, emiatt nem is alakul ki semmilyen személyközi kapcsolat a diákok és/vagy tanáraik között, tehát nincs meghatározva a kölcsönös függőségi és felelőségi viszony, ami segíthetné az egyént a nehezebb időszakokban. Ha a felsőoktatási intézményekre úgy tekintünk, mint egy szervezetre, továbbá a benne lévő hallgatókat úgy definiáljuk, mint folyamatosan tanuló csoportok összessége, akkor az információ, ismeretek megosztásának és átadásának érdekében a felsőoktatási intézmények elsődleges feladata az, hogy megteremtse egy, a tanulást és tudás átadást segítő támogató környezetet. Erre a problémára úgy gondolom, megoldást jelenthet a tankörök bevezetése, hiszen a tankörökben való együtt tanulás nagyban csökkentheti a lemorzsolódási és lemaradási rátákat (Duong 2015).

4. Minta specifikációja

Vizsgálataimhoz egy 2015-ben az az Óbudai Egyetemen Keleti Károly Gazdasági Karon (továbbiakban KGK-s) és a Kandó Kálmán Villamosmérnök Karon (továbbiakban KVK-s) Vállalatgazdaságtan tárgyat tanuló hallgatók körében – a Társadalom, Informatika és Gazdaság kutatócsoport keretében végzett, célzott mintavételes, online kvantitatív felmérést készítettem.

A minta nagysága 428 fő, a kitöltők életkora 18-31 év. A kvantitatív kutatás vizsgálati módszere az online, strukturált kérdőív volt, amely összesen 29 db, 12 db nyitott és 17 db zárt- többségében eldöntendő vagy alternatív zárt kérdést tar-

talmazott. Az adatokat alap leíró statisztikákon túl keresztábla lekérdezéssel elemeztem az SPSS 20.0 program segítségével.

A kérdőív minta alanyainak mintegy kétharmada a KGK-hoz (68,7%), illetve egyharmada a KVK-hoz tartozik (31,7%). A diákok korát tekintve 68,5%-uk tizen-nyolc és huszonkettő év közötti, 29,67%-uk huszonkettő és huszonhat év közötti és 1,8%-uk huszonhat és harminc év között helyezkedik el.

A hallgatók mintegy fele az első évfolyamra jár (47,7%), másodéves hallgatók (35,1%), harmadik évfolyamosok (13,3%), végezetül pedig akadtak olyan hallgatók, akik nem tudják magukat behatárolni a fent említett kategóriák egyikébe se (3,97%). Az adatokat alap leíró statisztikákon túl független T-próbával elemeztem az SPSS 20.0 program segítségével.

A feldogozott irodalmak alapján a következő hipotéziseket fogalmaztam meg:

- H1: A hallgatók kortól és kartól függetlenül érzik azt, hogy tanulmányaik alatt nincs szükségük segítségre.
- H2: A hallgatók kortól, évfolyamtól függetlenül érzik azt, hogy a különböző szakirányok megnehezítik a kapcsolatok kialakítását, fenntartását.
- H3: A hallgatók szívesen nyújtanak egymásnak segítséget.
- H4: A tankörök segítségével jobb eredményeket tudnak elérni a diákok.

5. Kutatás

5.1 Kutatás módszertan

A kapott adatok alapján elmondható, hogy korcsoportoktól függetlenül az egyetemi évek alatt valamilyen külsős segítségre van szükségük. A csoport átlagok 1.27 és 1.28 azt mutatják, hogy tisztában vannak azzal, hogy nem képesek egyedül megfelelni az egyetem által megfogalmazott követelményeknek. Az egymással való kapcsolattartás kérdésére viszont szignifikáns különbséget mutat a 18-22 év közötti, valamint az annál idősebb korcsoport. ($t(426)=2,819$, $p=0,005$). A 18-22 közötti korcsoportoz tartozó egyetemisták (csoport átlag= 0,47) úgy érzik, hogy a nagy létszám és a különböző szakirányok ellenére egyáltalán nem probléma számukra kapcsolatokat kialakítani és fenntartani. Az idősebb hallgatók (csoport átlag= 0,69) már kevésbé látják ennyire pozitívnak az egyetemi társas kapcsolatokat. (Véleményem szerint a kapott eredményt nagyban befolyásolták a különböző közösségi oldalak) A „kar”, vizsgálata során megállapítható, hogy a csoportok átlaga szignifikánsan különbözik egymástól: ($t(425)=-2,469$, $p=0,014$)

A KVK-s egyetemisták általános véleménye, hogy nem képesek megfelelni a követelményeknek (csoport átlag=1,13) (szórás=0,839), a KGK-s hallgatók jóval pozitívabban látják a helyzetüket. (csoport átlag= 1,34) (szórás= 0,835),

A következőekben azt vizsgálom, hogy a hallgatók legszívesebben kihez fordulnak segítségért. Kor szerinti vizsgálat során a t-próba segítségével megállapít-

ható, hogy a két csoport átlaga nem különbözik egymástól szignifikánsan ($t(426) = -1,153$, $p=0,250$, $t(426) = -0,449$, $p=0,654$, $t(426) = -1,556$, $p=0,121$)¹.

A mérvadó csoport átlagok azt mutatják, hogy a hallgatók a tanulmányi időszakban inkább egymástól (csoport átlag= 2,21) és a felsőbb évesektől (csoport átlag = 2,03) kérnek segítséget. Ugyanezt a vizsgálatot végeztem a „tanulmányok előrehaladásával karonként” mint csoport ismérvekkel: A „tanulmányok előrehaladásával” csoport ismerv szerinti vizsgálat során azt várnánk, hogy a „rutinosabb” hallgatók már hajlandóak segítséget kérni az oktatóktól, de ezzel szemben nem találtam szignifikáns különbséget a „golyák, előírtak megfelelően haladók” és azon hallgatók között, akik csúsznak a tanulmányaikkal.² ($t(426) = 0,202$, $p=0,840$, $t(426) = -0,358$, $p=0,720$, $t(426) = 0,996$, $p=0,320$) mérvadó csoport átlagok = 2,27, 1,47, 2,03 azonban a kar szerinti vizsgálat folyamán találtam szignifikánsan eltérő adatokat ($t(425) = 2,864$, $p=0,004$).

A KVK hallgatói (csoport átlag=2,15) szívesen kérdeznek, kérnek segítséget felsőbb évesektől, ezzel szemben a KGK hallgatói (csoport átlag=1,91) inkább tartózkodnak a segítségkéréstől. Ezt a kirívó különbséget én a szakma kultúrában rejülő különbségekben látom, mely további kutatást és vizsgálatokat igényel.

A továbbiakban azt vizsgálom, hogy a hallgatók mennyire hajlandóak egymásnak segíteni. Habár nem találtam szignifikánsan eltérő eredményt, az adatok alapján elmondható, hogy a hallgatók kortól és kartól függetlenül szívesen megosztják egymással tapasztalataikat, ismereteiket.

1. táblázat: A hallgatók kortól és kartól függetlenül érzik azt, hogy tanulmányaik alatt nincs szükségük segítségre
table.1: Students feel that they do not need help during their studies.

Összességében				Sig. (2-tailed)	
Csoport ismérvek	N	Átlag	Szórás		
Ön szívesen megosztja tudását, ismereteit másokkal	>= 22 évesnél idősebb hallgatók	135	2,29	,584	,702
	< 18-22 éves	293	2,31	,649	,691
	Kandó	133	2,38	,635	,114
	Keleti	294	2,27	,624	,117

Forrás: (Saját szerk.)

Az utolsó vizsgálatomban arra voltam kíváncsi, hogy a hallgatóknak milyen véleménnyel bírnak azon elméleti kérdést illetően, miszerint „a tankörök segítségével jobb eredményeket tudnának-e elérni”. Sajnálatosan itt sem találtam szigni-

1 Lásd: melléklet 4. táblázat

2 Lásd: melléklet 3. táblázat

fikánsan eltérő eredményeket, azonban a kapott eredmények alapján elmondható, hogy mindkét kar hallgatói kortól függetlenül úgy látják, a tanulmányaik alatt tankörök segítségével jobb eredményeket tudnának elérni.

2. táblázat: A tankörök segítségével jobb eredményeket tudnának-e elérni
table.2: Eternal tank could help students achieve better results

Csoport ismérvek				N	Átlag	Szórás	Sig. (2-tailed)
a tankörök segítségével jobb eredményeket tudnának-e elérni	>= 22 évesnél idősebb hallgatók	135	1,90	0,721	0,992		
	< 18-22 éves	293	1,90	0,715	0,992		
	Kandó	133	1,99	0,635	,077		
	Keleti	294	1,86	,624	,078		

Forrás: (Saját szerk.)

5. Összefoglalás

A fenti eredmények tehát azt mutatják, hogy abban a kérdéskörben, miszerint „képes-e megfelelni az egyetemek, főiskolák által megfogalmazott követelményeknek?” nincs szignifikáns különbség a diákok között. Kortól, szaktól függetlenül úgy érzik, hogy igenis szükségük van társas támogatásra. Ezt leginkább évfolyamtársaiktól és a felsőbb évesektől várják, cserébe pedig hajlandóak tudásukat, ismereteiket megosztani más hallgatók számára.

Ebből kiindulva úgy hiszem a megfelelő társas támogatás megszerzésével, illetve a felkínált támogatás elfogadásával a hallgatók szociális kompetenciái és a csoportokban való munkavégzés képessége nagymértékben fejlődhet, ez viszont leghatékonyabban a tankörök újbóli bevezetésével lenne elérhető.

MELLÉKLET

3. táblázat: Az egyetemi időszak során egyedül is képes boldogulni a hallgató.

Table 3: During the academic years student are able to deal with their problem by their own

t-test for Equality of Means		Levene's Test for Equality of Variances					
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference
Az egyetemi időszak során egyedül is képes boldogulni a hallgató.	Equal variances assumed	0,082	0,775	-0,105	426	0,917	-0,009
	Equal variances not assumed			-0,105	262,131	0,917	-0,009
A különböző szakirányok megnehezítik a diákok számára a közösségek kialakítását, fenntartását.	Equal variances assumed	0,851	0,357	2,819	426	0,005	0,214
	Equal variances not assumed			2,765	248,689	0,006	0,214
Kór csoportok		N		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	
Az egyetemi időszak során egyedül is képes boldogulni a hallgató.	> = 1,5	135		1,27	0,841	0,072	
	< 1,5	293		1,28	0,847	0,049	
A különböző szakirányok megnehezítik a diákok számára a közösségek kialakítását, fenntartását..	> = 1,5	135		0,69	0,758	0,065	
	< 1,5	293		0,47	0,719	0,042	

Forrás: (Saját szerk.)

4. táblázat: A hallgatók szívesen kérnek egymástól segítséget
table.4: Students do ask help from each other

t-test for Equality of Means		Levene's Test for Equality of Variances					
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference
A hallgatók szívesen kérnek egymástól segítséget.	Equal variances assumed	1,092	,297	1,811	425	,071	,125
	Equal variances not assumed			1,840	264,994	,067	,125
A hallgatók szívesen kérnek segítséget egy tanártól.	Equal variances assumed	,007	,936	1,380	425	,168	,094
	Equal variances not assumed			1,397	262,472	,164	,094
A hallgatók szívesebben kérdeznak, kérnek segítséget felsőbb éve-sektől.	Equal variances assumed	3,261	,072	2,892	425	,004	,235
	Equal variances not assumed			2,864	249,024	,005	,235
Melyik_kar?		N		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	
A hallgatók szívesen kérnek egymástól segítséget.	Kandó	133		2,35	,640	,056	
	Keleti	294		2,22	,668	,039	
A hallgatók szívesen kérnek segítséget egy tanártól.	Kandó	133		1,52	,635	,055	
	Keleti	294		1,43	,655	,038	
A hallgatók szívesebben kérdeznak, kérnek segítséget felsőbb éve-sektől.	Kandó	133		2,15	,793	,069	
	Keleti	294		1,91	,773	,045	

Forrás: (Saját szerk.)

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Argyris, C. (1992): *On Organizational Learning*. Cambridge, U.K, Blackwell Publishers.
- Bereczkei T. (2009): *Az erény Természete*, Osiris Kiadó
- Blau, P. (1964): *Power and exchange in social life*. NY, John Wiley & Sons.
- Bourdieu, P. (1977): *Cultural Reproduction and Social Reproduction*. In Karabel, I. and Halsey, A. H., eds, *Power and Ideology in Education*. OUP, Oxford.
- Deelstra, J. T. (2003): *Receiving instrumental support at work, When help is not welcom*. *Journal of Applied Psychology* 88, 324-331.
- Duong Van Thinh (2015): *A MENTORRENDSZER HELYE ÉS SZEREPE A FELSŐOKTATÁSBAN*. Óbudai Egyetem Tudományos Diákköri Konferencia
- Emerson, R.M. (1976): *Social Exchange Theory*. *Annual Review of Sociology*, 2: p. 335–362.
- Kiyonari, T.-Tanida, S.- Yamagishi, T. (2000): *Social exchange and reciprocity: or a heuristic? Evolution and Human Behavior*. Vol. 21 pp. 411-428.
- Központi Statisztikai Hivatal. (2013): *KSH jelentés Gazdaság és Társadalom 2013*. I-III negyed év.
- Lazányi Kornélia, (2012a): *A társas támogatás szerepe egy individualista társadalomban*
A VIRTUÁLIS INTÉZET KÖZÉP-EURÓPA KUTATÁSÁRA KÖZLEMÉNYEI 4:(2) pp. 51-58.
- Lazányi Kornélia. (2012b): *Társas támogatás a munkahelyen*. *MUNKAÜGYI SZEMLE* 56:(2) pp. 17-23.
- Lazányi Kornélia. (2015): *What is the role of higher educational institutions in managing their students' competencies?* *Science Journal of Business and Management*, 46-52.
- McGregor, D. (1960): *The human side of enterprise*. McGraw Hill, New York.
- Moss, G. E. (1973): *Illness, immunity and social interaction*.
- Norbeck, J.S., Lindsey, A. M., Carrieri V. L. (1981): *The development of an instrument to measure social support*. *Nursing Research*, 30, pp. 264-269.
- Szikora Péter. (2015): *The role and ineluctability of student performance evaluation in higher education*, *MANAGERIAL CHALLENGES OF THE CONTEMPORARY SOCIETY* 8:(2) pp. 79-85.
- Thibaut, N. – Kelley, H. (1959): *The social psychology of groups*., John Wiley, Oxford
- Williamson, O.E. (1985): *The Economic Institutions of Capitalism*., Free Press, New York